

### زیست‌بوم مهارتی دانشگاه چگونه طراحی شد؟

آموزش‌های مهارتی کمک می‌کنند تا دانشگاه حضور بسیار موثری در عرصه آموزش‌های عمومی تخصصی باشد. چشم‌انداز این زیست‌بوم، کاهش بیکاری و توسعه فرهنگ کارآفرینی است و مهارت در آن جایگاه ویژه‌ای دارد. دانشگاه‌های مهارت کارآفرینی، مدارس عالی مهارتی، هنرستان‌های جوار دانشگاهی، مراکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی، طرح پویوش، مراکز کارآفرینی و مراکز سنجش مهارت و صلاحیت حرفه‌ای از اجزای زیست‌بوم مهارتی دانشگاه هستند که دانشگاه به هدفش نزدیک می‌کند. موررجد مجموعه‌های طراحی‌شده نشان می‌دهد دانشگاه آزاد در این مسیر از همه طول مدت آموزشی که در اختیار دارد استفاده می‌کند. بخشی از زیست‌بوم مهارتی را پیش از ورود به دانشگاه پایه‌ریزی کرده و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی تقاضای بازار بخش دیگر آن را در دل دانشگاه اجرا می‌کند. از طرفی دیگر هم برای انتخاب مسیر شغلی جوانان تدرک دید و برزی سنجش مبتنی بر شایستگی‌های حرفه‌ای، برنامه‌ریزی گسترش انواع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی براساس تقاضای بازار کار توسعه یافته‌ها در قالب خوشه‌های حرفه‌ای، متناسب با آمایش ملی و استانی، گنجانیدن پرورش روحیه کارآفرینی در تمامی سطوح برنامه‌های آموزش و آموزش توانمند نظری و عملی برای افزایش توانایی سرمایه‌انسانی تدوین شده است. راهی توان پایه اصلی این زیست‌بوم معرفی کرد. زیست‌بومی که تلاش می‌کند در انواع قالب‌ها آموزش‌های رسمی و غیررسمی (فنی، حرفه‌ای و مهارتی به‌شوه‌های «صنوبری، نیمه‌صنوبری و مجازی») در سطوح (استانی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی) ارائه دهد. این زیست‌بوم اجزای مختلفی دارد و در حوزه

### ۵۶ طرح کارآفرینی

### تجربه مهارت با طرح‌های کارآفرینی

مهرسال ۱۳۹۵ اولین نامه فعالیت‌های کارآفرینی به واحدهای دانشگاه آزاد ابلاغ شد؛ اولین نامه‌ای که هدف نهایی از ابلاغ آن این بود که چپه‌کار کردن را تعریف کنند، یعنی در حالت‌های واقعی قرار بگیرند و شرایط خود را با این حالت‌ها ارزیابی کنند. در واقع فعالیت‌های کارآفرینی برای این است که دانش‌جویان در حین تحصیل محیط کار را تجربه کنند و با مسائل و مشکلات آن آشنا شوند و در حین انجام آن آموزش ببینند. دانشجویان با این طرح علاوه بر آنکه به‌صورت تئوری آموزش می‌بینند، به‌صورت عملی نیز انجام می‌دهند تا فهم‌شان از آن درس بیشتر شود. اولین نامه این طرح در مهر سال ۱۳۹۵ ابلاغ شد و مسئولان دانشگاه آزاد در حال بازنگری آن هستند تا دست‌واحدها در اجزای کارآفرینی شود و پروکسی‌های اداری که اجازه نمی‌دهد کار به‌درستی اجرا شود در بازنگری حذف شوند. در حال حاضر حدود ۵۶ طرح کارآفرینی در دانشگاه آزاد وجود دارند که به‌فهم دانشجویان در آموزش خروس کمک می‌کنند. کارگاه طراحی و دوخت لباس در دانشگاه آزاد و امین - پیشوا و طرح کارآفرینی پرورش ماهی واحد قلمشهر از جمله طرح‌های پربرکت کارآفرینی دانشگاه در سال گذشته معرفی شدند.

### ۸۰ مرکز مدیریت مهارت آموزشی

### پیش‌بینی آینده در مراکز مدیریت مهارت آموزشی و مشاوره شغلی

مراکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی را شاید بتوان پنج بلع یا پنجمین جزء از اجزای زیست‌بوم مهارت‌آموزی دانشگاه آزاد نام برد. مراکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی به این بهانه تاسیس شده‌اند تا فردی که به دانشگاه می‌آید با ذهن بار و آشنا با رشته‌های مختلف و مسیرهای شغلی‌شان وارد دانشگاه شود. در حالی که در گذشته افراد بیشتر براساس شنیده‌هایشان انتخاب رشته می‌کردند، یعنی اگر فردی یک مهندس مکانیک در اطرافش بود، دیگران رایبه تحصیل در این رشته تشویق یا برعکس آنها را از این کار منصرف می‌کرد. آن هم بدون اینکه کاری عملی انجام داده باشد اما این مراکز به کسانی که وارد دانشگاه می‌شوند، در این‌باره آگاه‌تر می‌کنند. همچنین وقتی فرد وارد دانشگاه می‌شود، در این زمینه که او باید چه مهارت‌هایی را در ارتباط با رشته تحصیلی‌اش فرا بگیرد هم مشاوره می‌دهند و این مهم‌ترین کاری است که این مراکز انجام می‌دهند. امروز نزدیک به ۸۰ مرکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی در دانشگاه آزاد تشکیل شده است که هنوز عدد خوبی نیست، زیرا به‌ادعان برخی مسئولان دانشگاه‌ها هنوز واحدها این مساله را درک نکرده‌اند و تعداد کسانی که بتوانند در این مراکز مشاوره شغلی ارائه دهند بسیار کم است. البته قرار است به‌زودی این مراکز راه‌اندیه شوند.

### سنجش شایستگی افراد در مراکز سنجش مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای

مراکز سنجش مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای یکی دیگر از اجزای زیست‌بوم مهارتی دانشگاه آزاد هستند که چند روز پیش محمد مهدی طهرانچی، رئیس دانشگاه آزاد بخشنامه آن را به روسای استان‌ها و واحدهای ویژه دانشگاه ابلاغ کرد. مراکز که از جمله اهداف تاسیس و راه‌اندازی آنها آموزش و تربیت نیروی انسانی تخصص، ماهر و کارآمد متناسب با نیازهای بازار کار فعلی و آتی و ارتقای توان کارآفرینی است. اما شاید سوال شود که تفاوت مراکز سنجش مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای با مراکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی چیست؟ پاسخ این است که در مراکز مدیریت مهارت‌آموزی و مشاوره شغلی افراد با آینده شغلی خود آشنا می‌شوند و در این مراکز برای تعیین مسیر خود مشاوره می‌گیرند. این مراکز به این بهانه تاسیس شده‌اند تا فرد با ذهن باز برای آینده خود تصمیم بگیرد اما در مرکز سنجش مهارت و صلاحیت حرفه‌ای، به کسانی که آموزش دیده‌اند اعلام می‌شود که آیا شایستگی لازم برای کسب شغل را دارد یا خیر. به عبارت بهتر بعد از اینکه دانشجو در رشته مورد نظر تحصیل کرد مرکز سنجش مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای به وی می‌گوید آیا در آن رشته صلاحیت لازم را به‌دست آورده است یا خیر. در مراکز مدیریت مهارت‌آموزی به فرد گفته می‌شود رشته و مهارت‌ها را یاد بگیرد اما در مرکز سنجش صلاحیت حرفه‌ای فرد ارزیابی می‌شود که آیا مهارت لازم را کسب کرده است یا خیر. از آنجا که بخشنامه این مراکز تا زمانی توسط رئیس دانشگاه آزاد ابلاغ شده هنوز در دانشگاه شکل نگرفته‌اند اما به‌زودی شاهد راه‌اندازی آنها در بدنه دانشگاه خواهیم بود.

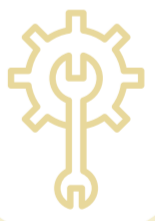


### ۱۱۲ دانشکده مهارت و کارآفرینی

### ۱۴۰ مدرسه عالی مهارتی

### مدارس عالی مهارتی میزبان دوره‌های کوتاه‌مدت

شاید بتوان مهرسال ۱۳۹۸ را نقطه عطفی در فعالیت‌های دانشگاه آزاد دانست؛ زمانی که سیدمحمد بطحایی، معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد نوبد راه‌اندازی مدارس عالی مهارت هم‌راه با دوره‌های کوتاه‌مدت را داد. مدارس که با دوره‌های کوتاه‌مدت مهارتی، افراد و متقاضیان را آماده اشتغال و بازار کار می‌کند. اردیبهشت ۹۹ با بخشنامه نحوه تاسیس و راه‌اندازی مدارس عالی مهارتی توسط دکتر طهرانچی، رئیس این دانشگاه به روسای استان‌ها، واحدها، مراکز آموزشی و معاونت آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه ابلاغ شد. مدارس عالی در راستای آموزش‌های غیررسمی و به‌عنوان حلقه واسط، ضمن ارائه آموزش مهارت‌آموزی و ایجاد شرایط کارآفرینی، مهارت‌ورزان را آماده ورود به بازار کار می‌کند. اعطای مجوز تاسیس مدرسه عالی به دو صورت ارسال درخواست تاسیس مدرسه عالی به شورای نظارت و هماهنگی سما استان و دریافت مصوبه شوروار ارسال مدارک ذیل به معاونت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، مهارتی و کارآفرینی سازمان سم جهت طرح در شورای تخصصی است. حالاً مدارس مهارتی بایک تیر دو نشان زده‌اند؛ در ابتدا هم مهارت کافی را به مهارت‌آموزان آموزش می‌دهند تا بعد از فارغ‌التحصیلی برای خود شغلی ایجاد کنند و بیکار نباشند و در گام دوم مشکلات صنایع را حل می‌کنند. مدارس عالی مهارتی می‌تواند یک حلقه تکمیلی باشد تا دغدغه خانواده‌های ایرانی در زمینه اشتغال فرزندان خود را حل کند. امروزه ۱۴۰ مدرسه عالی مهارتی در دانشگاه آزاد راه‌اندازی شده‌اند.



### تحصیل بایک حامی صنعتی در طرح پویوش

حدود ۵ سال پیش در جلسه مسئولان دانشگاه آزاد با اتاق بازرگانی اصفهان مساله‌ای مطرح شد که چرا فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها در جذب اشتغال موفق نیستند؟ این سوال پاسخ به آن بهانه‌ای شد که مسئولان دانشگاه آزاد راه‌کاری را برایش پیدا کنند. به همین دلیل سال ۱۳۹۸ مسئولان این دانشگاه یکی از سرفصل‌های ارتباط خود با صنعت را ورود دانشجویانش به صنایع بزرگ تعریف و این مهم را با طرحی به نام «پویوش» آغاز کردند. پویوش همان طرح تحصیل دانشجوی بایک حامی صنعتی است. در این طرح دانشجو مطابق با استاندارد صنعت تربیت می‌شود و در زمان تحصیلش مهارت خود را نیز افزایش می‌دهد. دانشجویان پویوشی، تبدیل به همان نیروی توانمندی می‌شوند که صنعت به دنبال آن است. در مقابل صنعت، اشتغال این دست از دانشجویان را تضمین می‌کند. در ابتدا تنها دانشگاه‌های آزاد ۱۲ استان ملزم به اجرای طرح پویوش بودند اما طی سال گذشته بخشنامه اجرایی طرح پویوش به سایر استان‌ها و واحدها صادر شد. دانشگاه آزاد ابلاغ و قرار شد تمام واحدهای دانشگاه این طرح را اجرا کنند. در انتهای ترم گذشته دانشگاه آزاد حدود ۶ هزار دانشجوی پویوشی به صنایع مختلف معرفی کرده است.



### «فرهنگیختگان» از اجزای مختلف زیست‌بوم مهارتی دانشگاه آزاد گزارش می‌دهد

# صفر تا صد مهارت‌آموزی در اتمسفر دانشگاه آزاد



سارا طاهری خبرنگار گروه دانشگاه

سالیان گذشته، داشتن مدرک تحصیلی ضامن ورود به بازار کار بود. صف طولانی ورود به دانشگاه‌ها و داوطلبانی که پشت در کتک‌خور جوانی خود را طی کردند خود دلیلی بر این مدعا است. اما در سال‌های اخیر داشتن تنها یک مدرک تحصیلی دیگر نمی‌تواند تضمینی برای ورود به بازار کار باشد. این روزها، صنعت و بازار دیگر نیازمند رقبه‌بفشدان پشت‌میزنشین نیست بلکه افرادی را می‌طلبد که چابک به دست باشند. تربیت چنین افرادی بی‌شک در دانشگاه‌ها امکان‌پذیر است اما با این حال بارها شده این جمله که «فارغ‌التحصیلان دانشگاه مهارت شغلی لازم را ندارند» را از زبان فعالان حوزه کسب‌وکار صنعتی شنیده باشیم. شاید به همین دلیل است که صنعت وقت خود را برای آزمون و خطا روی کارایی نیروی انسانی صرف نمی‌کند و ترجیح می‌دهد افرادی را جذب کند که به اصلاح «یقه‌آبی» باشند. پیش از این دانشگاه‌ها کمتر به این نیاز بازار و صنعت توجه کرده بودند؛ به همین دلیل است که فاصله دانشگاه‌ها و صنعت روز به روز بیشتر شده است. بی‌شک این موضوع یکی از نقاط ضعف آموزش عالی است تا جایی که امروزه شاهد فارغ‌التحصیلان بسیار زیادی در مقاطع مختلف تحصیلی هستیم که بعد از خروج از دانشگاه سرگردان هستند؛ حرفه‌ای مناسب آموزش ندیده و آن چیزی که در دانشگاه یاد گرفته‌اند را در بازار کار نیاز ندارند. در این میان دانشگاه آزاد مدتی پیش تصمیم گرفت به این مشکل ورود کرده و به اصلاح فارغ‌التحصیلانی تربیت کند که صنعت به آن نیازمند است؛ بنابراین برای رسیدن به هدف‌ش راهی را ترسیم کرد تا پیوند میان بازار کار و دانشگاه شکل بگیرد.



### هنرستان‌های جوار دانشگاهی تشکیل می‌شوند

روزهای ابتدایی امسال بود که دکتر بطحایی، معاون آموزش‌های عمومی و مهارتی دانشگاه خیر داد قرار است هنرستان‌هایی در دانشگاه راه‌اندازی شوند که از آن تحت عنوان «هنرستان‌های جوار دانشگاهی» یاد می‌شود؛ هنرستان‌هایی که در دوره آموزش متوسطه به ارائه خدمات آموزشی می‌پردازند و اگر راه‌اندازی آن به‌زودی رقم بخورد، می‌تواند به گسترش مهارت‌آموزی در کشور به‌ویژه در دوره‌های آموزش متوسطه و مقاطع پایین‌تر از آموزش عالی کمک کند. اما دانشگاه آزاد چه ظرفیتی دارد که مسئولان دانشگاه را مجاب کرده این هنرستان‌ها را تاسیس کنند؟ دانشگاه آزاد تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی زیادی دارد که بخش خصوصی فاقد این ظرفیت است. مسئولان دانشگاه آزاد می‌خواهند از این ظرفیت برای آموزش دانش‌آموزان بهره بگیرند و هنرستان‌هایی را در جوار واحدها با امکانات کارگاهی و آزمایشگاهی دانشگاه ایجاد کنند تا دانش‌آموزان در این هنرستان‌ها آموزش ببینند. هنرستان‌های جوار دانشگاهی از لحاظ اداری ذیل دانشگاه‌های مهارتی تعریف نمی‌شوند اما از امکانات آنها استفاده می‌کنند، یعنی نوعی تشریک مساعی با یکدیگر دارند و دانشگاه‌ها و حتی واحد دانشگاهی، امکانات کارگاهی و آزمایشگاهی در اختیار این هنرستان‌ها قرار می‌دهد و آنها هم آموزش می‌بینند. فارغ‌التحصیلان این هنرستان‌ها همگی است ادامه تحصیل‌شان را در دانشگاه‌های مهارتی دنبال کنند یا در رشته‌های دانشی ادامه دهند اما غالباً هنرستانی‌ها به دانشجویان مهارتی و کارآفرینی می‌روند.



### یادگیری فن در دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی

سال ۱۳۹۶ بود که نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای در مجلس شورای اسلامی تصویب و برای اجرا به دولت ابلاغ شد. در این نظام سطوح هشتگانه آموزش پرورش تا مقطع دکتری تدوین شد. مهارت‌آموزی دانشگاه آزاد به‌عنوان یکی از مراکز آموزشی برای پیاده‌سازی مأموریت‌های آن یاد شده است. بنابراین دانشگاه آزاد یکی از دانشگاه‌هایی است که می‌تواند در استفاده از ظرفیت‌های خود در این حوزه تأثیرگذار باشد. زیرا پیشینه قانونی و رهبردی برای پیاده‌سازی و استقرار نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای را دارد. بر همین اساس طی ماه ۱۳۹۸ طرحی مبنی بر ارتقا و تبدیل آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سما در دانشگاه آزاد به دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی ارائه شد که پس از بررسی‌های لازم، قرار شد ابتدا نظام‌نامه نظام آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی دانشگاه تدوین و پس از تصویب ابلاغ، تبیین‌نامه اجرایی مربوط به آن تدوین شود؛ در نهایت پس از تدوین و ویرایش‌های متعدد، در حال حاضر ۱۲ دانشکده مهارتی در دانشگاه آزاد مشغول به فعالیت هستند. مهم‌ترین وجه تمایز دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی با اقداماتی که پیش از این در دانشگاه آزاد صورت می‌گرفت، این است که رشته‌های تحصیلات رسمی در این دانشکده‌ها به‌تدریج با بازار اشتغال همسویی می‌شوند. به عبارت دیگر سرفصل دروس در دوره‌های کارآفرینی و کارشناسی که در دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی ارائه می‌شود به‌تدریج تغییر کرده و این تغییر در جهت نیازهای حوزه کسب‌وکار است.

رسیده است، پوشش دهد. پس از آن، پیش‌نویس تبیین‌نامه ارتقا و تبدیل آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سما به دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی و تاسیس و نحوه اداره آنها توسط معاونت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، مهارتی و کارآفرینی تهیه و ارائه شد. پس از آن با توجه به دستور ریاست دانشگاه قرار شد، در تمام واحدهای دانشگاهی مجری دوره‌های مهارتی، در ابتدا دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی ایجاد شود و سپس شهرستان‌هایی که دارای آموزشکده فنی و حرفه‌ای سما هستند در آنها ادغام شوند که در نهایت پس از اصلاح و ویرایش نهایی، تبیین‌نامه مورد نظر با اکثریت آرای اعضای هیات رئیسه دانشگاه به تصویب رسید و در اول خرداد سال ۱۴۰۰ به تمام مراکز دانشگاهی ابلاغ شد. قرار شد در وهله اول، آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سما به دانشکده مهارت و کارآفرینی تبدیل شوند. در واقع مهارت‌آموزان، به‌گونه‌ای فرزند تحصیل خود را طی خواهند کرد که شایستگی و مشخص کارآمدی آنها از لحاظ استانداندرهای دانشگاه آزاد و صنعت قابل تأیید باشد و با دغدغه‌کنندگی به‌عنوان یک کارآفرین ایفای نقش کنند. در حال حاضر ۱۲ دانشکده مهارتی در دانشگاه آزاد مشغول به فعالیت هستند. مهم‌ترین وجه تمایز دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی با اقداماتی که پیش از این در دانشگاه آزاد صورت می‌گرفت، این است که رشته‌های تحصیلات رسمی در این دانشکده‌ها به‌تدریج با بازار اشتغال همسویی می‌شوند. به عبارت دیگر سرفصل دروس در دوره‌های کارآفرینی و کارشناسی که در دانشکده‌های مهارت و کارآفرینی ارائه می‌شود به‌تدریج تغییر کرده و این تغییر در جهت نیازهای حوزه کسب‌وکار است.